

Suvestinė redakcija nuo 2015-01-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [76-3951](#), i. k. 1122230ISAK00A1-303

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO

**Į S A K Y M A S
DĖL SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ KOMPETENCIJŲ
UGDYMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2012 m. birželio 28 d. Nr. A1-303

Vilnius

Siekdamas užtikrinti socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikacijos kėlimo tęstinumą ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę bei vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ (Žin., 2010, Nr. [38-1784](#); 2011, Nr. [158-7475](#)) 1.6.3 punktu ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. 892 (Žin., 1998, Nr. [66-1916](#); 2010, Nr. [123-6300](#)), 8.3.11 punktu:

1. T v i r t i n u Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymo programą (pridedama).
2. Šio įsakymo vykdymo kontrolę p a v e d u viceministrui pagal veiklos sritį.

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

DONATAS JANKAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministro
2012 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. A1-303

SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymo programa (toliau – Programa) nustato socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų (socialinių darbuotojų, socialinių darbuotojų padėjėjų, įstaigų vadovų ir pan.) kompetencijų ugdymo tikslus, uždavinius, veiklos kryptis ir remiamas veiklas, laukiamus rezultatus bei Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijus.

2. Programos įgyvendinimo laikotarpis – 2012–2015 m.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

3. Lietuvoje veikia daugiau kaip 700 socialines paslaugas teikiančių įstaigų. Lietuvos statistikos departamento (toliau – Departamentas) duomenimis, 2010 m. pabaigoje šiose įstaigose socialinės paslaugos nuolat buvo teikiamos 91,2 tūkst. asmenų: neįgaliesiems, senyvo amžiaus asmenims, likusiems be tėvų globos vaikams, socialinės rizikos asmenims, socialinės rizikos šeimoms ir kt. asmenims, dar apie 27,6 tūkst. asmenų ir 4,8 tūkst. šeimų gavo socialines paslaugas savo namuose, 161,4 tūkst. asmenų naudojos bendrosiomis socialinėmis paslaugomis. Departamento duomenimis, 2010 m. pabaigoje valstybės ir savivaldybės pavaldumo įstaigose bei nevyriausybinėse organizacijose socialinių darbuotojų, socialinių darbuotojų padėjėjų ir kt. socialinį darbą dirbančių darbuotojų skaičius siekė daugiau kaip 9 tūkst.

4. Socialinės paslaugos organizuojamos ir teikiamos siekiant sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ir stiprinti gebėjimus bei galimybes savarankiškai spręsti savo problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, padėti įveikti socialinę atskirtį, užkirsti kelią asmenims, šeimoms, bendruomenėms socialinėms problemoms kilti, užtikrinti visuomenės socialinį saugumą.

5. Viena iš svarbiausių socialinių paslaugų kokybės, socialinės pagalbos veiksmingumo besikeičiančioje visuomenėje užtikrinimo garantijų yra stipri socialinių darbuotojų, kitų socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencija.

6. Socialinis darbas yra daugialypė profesija, reikalaujanti daug žinių, gebėjimų bei įgūdžių. Siekiant užtikrinti profesionalią pagalbą, yra būtinas nuolatinis socialinių darbuotojų, kitų socialinį darbą dirbančių specialistų tobulėjimas įvairiose srityse. Socialinį darbą dirbantieji turi nuolat atnaujinti turimas žinias, įgūdžius, taikyti naujus novatoriškus darbo metodus, taip pat išsiugdyti poreikį nuolat tobulinti savo turimas kompetencijas.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

7. Programos tikslas – kelti socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų žinių ir gebėjimų (kompetencijų) lygį, siekiant gerinti socialinių paslaugų kokybę.

8. Įgyvendinant Programą, keliami šie uždaviniai:

8.1. kelti socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kvalifikaciją profesinėje srityje, organizuojant kvalifikacijos kėlimo mokymus;

8.2. identifikuojant mokymų poreikį, taikyti naujus metodus, pagal kuriuos būtų galima atrinkti mokymų temas atsižvelgiant į klientų grupes bei darbuotojo konkrečios veiklos

specifiką;

8.3. stiprinti socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų gebėjimus taikyti teorines žinias praktikoje;

8.4. įvertinti mokymų poveikį tiek pačiam mokymų dalyviui, tiek socialinių paslaugų įstaigai, kurioje jis dirba;

8.5. sukurti informacinę sistemą (registracijos žurnalą), kurioje bus kaupiami duomenys apie socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikaciją, atestaciją.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VEIKLOS KRYPTYS IR REMIAMOS VEIKLOS

9. Įgyvendinant Programą, remiamos šios veiklos:

9.1. socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, praktinių gebėjimų stiprinimas, supervizija (kvalifikacijos kėlimo mokymai, suteikiantys specializuotą profesinių žinių ir įgūdžių, bendrųjų įgūdžių);

9.2. tyrimai / studijos, nustatantys socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikį ir (ar) įvertinantys kvalifikacijos kėlimo mokymų efektyvumą, poveikį praktiniame darbe (tyrimo / studijos rezultatai naudojami vykdant 9.1 punkte numatytas veiklas);

9.3. informacinės sistemos (registracijos žurnalo), kurioje bus kaupiami duomenys apie socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikaciją, atestaciją, sukūrimas.

10. Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijos ugdymo mokymai bus organizuojami visoje šalyje, stengiantis juos priartinti prie šių darbuotojų gyvenamosios ir darbo vietų pagal programas, atitinkančias teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

11. Dalyvių grupės bus renkamos pagal konkrečiai pareigybei keliamus specialiuosius reikalavimus, atsižvelgiant į įstaigos veiklos pobūdį (socialinių paslaugų centrai, socialinės globos namai, vaikų globos namai, dienos centrai ir pan.) ar socialinių paslaugų gavėjų grupes (likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos, neįgalūs vaikai ir jų šeimos, socialinės rizikos šeimos ir jų vaikai, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, socialinės rizikos suaugę asmenys ir jų šeimos, suaugę neįgalūs asmenys ir jų šeimos, kiti asmenys, turintys socialinių problemų ir negalintys pasirūpinti savimi, bendruomenė).

12. Mokymų metu įgytos teorinės žinios bus įtvirtinamos praktinių užsiėmimų metu taikant įvairius (individualaus darbo su klientu, darbo su klientų grupe, socialinio tinklo, konsultavimo, atvejo vadybos, įgalinimo, refleksijos ir kt.) mokymo metodus, atsižvelgiant į socialinių darbuotojų specializaciją.

13. Galima mokymo programų trukmė: 16, 24 ar 28 akademinės valandos.

14. Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijos ugdymo mokymai:

14.1. pagrindiniai mokymai;

14.2. bandomieji mokymai.

15. Pagrindiniai mokymai vyks pagal šias mokymų temas:

15.1. Mokymai socialinių paslaugų įstaigų vadovams:

15.1.1. komandos telkimas ir personalo valdymas;

15.1.2. vadybos ir viešojo administravimo žinių gilinimas;

15.1.3. profesinė gerovė ir darbuotojų motyvavimas;

15.1.4. vadovavimas komunikacijos ir sprendimų priėmimo procesams (susirinkimo ir diskusijų vedimo įgūdžių lavinimas, sėkmingo komunikavimo individualiai ir su įvairiomis klausytojų grupėmis ypatumai, organizacijoje vykstančių komunikacinių procesų ir dažniausiai pasitaikančių komunikacijos klaidų identifikavimas bei komunikacijos gerinimo būdai);

15.1.5. socialinių paslaugų įstaigų vadyba, strateginio planavimo įgūdžių tobulinimas (geros vadybos įstaigoje principai, strateginio planavimo tikslai, principai, veiklos planavimo metodai, rodikliai, socialinių paslaugų įstaigų procesų valdymas ir dokumentavimas);

15.1.6. socialinio darbo vertybės bei principai ir vidinės organizacijos kultūros kūrimas.

15.2. Mokymai socialiniams darbuotojams:

15.2.1. specialiųjų socialinio darbo žinių gilinimas dirbant su įvairiomis klientų grupėmis (socialinis darbas su socialinės rizikos šeimomis ir jų vaikais; socialinės rizikos vaikais; asmenimis, sergančiais priklausomybės ligomis, ir jų šeimomis; smurtą patyrusiais asmenimis; suaugusiais, turinčiais proto, psichikos ir (arba) kompleksinę negalią, ir jų šeimomis; kitais socialinės rizikos asmenimis ir jų šeimomis; bendruomene);

15.2.2. bendravimas su psichikos sutrikimų turinčiais asmenimis jų ligos paūmėjimo metu;

15.2.3. vaikų, paauglių pozityvaus elgesio skatinimas, socialinių įgūdžių ugdymas, pykčio valdymas;

15.2.4. socialinės pagalbos procesų eigos stebėjimas / dokumentavimas (socialinių darbuotojų teikiamos pagalbos bei paslaugų fiksavimo dokumentuose principai, metodai, praktiniai aspektai);

15.2.5. socialinio darbo su klientu įgūdžių tobulinimas (kliento įgalinimas, įtampos valdymas dirbant su klientu, į sprendimus orientuotas konsultavimas);

15.2.6. socialinių darbuotojų supervizija (dalyvių grupės bus renkamos atsižvelgiant į socialinių paslaugų gavėjų tikslines grupes).

15.3. Komandiniai mokymai socialinių paslaugų įstaigų vadovams ir socialiniams darbuotojams:

15.3.1. teisinių žinių pritaikymas socialiniame darbe:

15.3.1.1. globėjo (rūpintojo) teisinė atsakomybė, santykių su biologiniais tėvais palaikymas, išlaikymo išieškojimas, vaiko teisių užtikrinimo teisiniai aspektai, įvaikinimas;

15.3.1.2. globėjo (rūpintojo) teisinė atsakomybė, neveiksmo nustatymo ir panaikinimo teisinės procedūros, globėjo (rūpintojo) paskyrimas ir (ar) keitimas;

15.3.1.3. teisiniai aspektai socialinių darbuotojų veikloje (atsakomybės teisinės ribos, tarpininkavimas, kad būtų suteikta pagalba įsiskolinusiems asmenims (šeimoms), ir kt.).

15.4. Mokymai socialinių darbuotojų padėjėjams:

15.4.1. darbo ypatumai, bendravimo įgūdžių lavinimas dirbant su įvairiomis klientų grupėmis (tėvų globos netekusiais vaikais; vaikais, turinčiais proto, psichikos ir (ar) kompleksinę ar fizinę negalią, ir jų šeimomis; senyvo amžiaus asmenimis ir jų šeimomis; senyvo amžiaus asmenimis, kurie gauna socialines paslaugas namuose; suaugusiais asmenimis, turinčiais proto, psichikos ir (ar) kompleksinę negalią, ir jų šeimomis);

15.4.2. darbo su agresyviais klientais įgūdžių lavinimas, konfliktų su klientu prevencija arba įveikimo būdai.

15.5. Komandiniai mokymai socialiniams darbuotojams ir socialinių darbuotojų padėjėjams:

15.5.1. psichologinių žinių gilinimas socialiniame darbe (dirbant su tėvų globos netekusiais vaikais, senyvo amžiaus asmenimis ir jų šeimomis);

15.5.2. individualus ir grupinis darbas su asmenimis, turinčiais psichikos sutrikimų, motyvavimas pokyčiams ligos paūmėjimo metu;

15.5.3. darbas su atveju, atsižvelgiant į įstaigos tipą bei socialinių paslaugų gavėjų tikslinę grupę;

15.5.4. asmenų įgalinimas (klientų įtraukimas į sprendimų priėmimą ir veiklas, jų įgalinimas, kliento atsakomybės ugdymas).

16. Bandomieji mokymai vyks atlikus tyrimą / studiją, kuriuo bus išsiaiškintas konkrečių socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymo poreikis bei reikalingų mokymų temos. Pagal šio tyrimo / studijos išvadas bus vykdomi mokymai socialines paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojams, jų komandoms (nuo vadovo iki socialinio darbuotojo padėjėjo, įtraukiant ir kitų sričių specialistus).

17. Tikslinė bandomųjų mokymų grupė – apie 400 įvairių pareigybių darbuotojų iš preliminariai 15 socialinių paslaugų įstaigų.

18. Socialinių paslaugų įstaigos, kuriose vykdomi bandomieji mokymai, turi atitikti šiuos kriterijus:

18.1. socialinių paslaugų įstaiga turi aukštą ir pagrįstą motyvaciją gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę;

18.2. socialinių paslaugų įstaiga veikia savivaldybės, kuri turi aukštą motyvaciją gerinti socialinių paslaugų ar kitos socialinės paramos teikimo ir organizavimo kokybę, teritorijoje arba socialinių paslaugų įstaiga teikia regionines socialines paslaugas neįgaliems asmenims ar likusiems be tėvų globos vaikams;

18.3. atrenkant socialinių paslaugų įstaigas, kuriose bus vykdomi bandomieji mokymai, prioritetas teikiamas savivaldybių, kurios, vykdydamos savarankišką savivaldybių funkciją, teikia piniginę paramą pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą (Žin., 2003, Nr. [73-3352](#); 2011, Nr. [155-7353](#)), socialinių paslaugų centrams; valstybinėms socialinės globos įstaigoms neįgaliems asmenims.

19. Konkrečiai socialinių paslaugų įstaigai bus vykdomi mokymai pagal naujas mokymų temas ir (arba) siūlant mokymus iš pagrindinių mokymų sąrašo.

20. Atrinktose socialinių paslaugų įstaigose bus vykdoma supervizija – supervizoriai nustatys kiekvienos įstaigos supervizijos pobūdį (komandos, grupės ar įstaigos vadovo) bei sudarys jos vykdymo planą. Bendra numatyta supervizijų trukmė – 28 akademinės valandos. Esant poreikiui, bus vykdomos pakartotinės supervizijos – 24 akademinės valandos.

21. Po bandomųjų mokymų bus atliktas mokymų efektyvumo ir įgytų žinių pritaikymo darbe įvertinimo bei mokymų poreikio ateityje baigiamasis tyrimas / studija.

22. Įgyvendinant Programą, bus kuriama informacinė sistema (registracijos žurnalas), kurioje bus kaupiami duomenys apie socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikaciją, atestaciją (išsilavinimą, socialinio darbo stažą, atestacijos metu įgytą kvalifikacinę kategoriją ir pan.).

V. NUMATOMI PASIEKTI REZULTATAI

23. Mokymai vykdomi vadovaujantis Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-92 (Žin., 2006, Nr. [43-1569](#); 2011, Nr. [2-79](#)) (toliau – Kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašas), nuostatomis. Pasibaigus mokymams išduoti pažymėjimai atitiks Kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašo nuostatas.

24. Mokymų metu bus pasiekti šie rezultatai:

24.1. mokymus išklausys ir kvalifikaciją patobulins apie 4,5 tūkst. dalyvių iš įvairių socialinių paslaugų įstaigų;

24.2. socialinių paslaugų įstaigų darbuotojai patobulins konsultavimo, socialinio darbo intervencijos technikų taikymo įgūdžius, kurie padės jiems bendrauti su įvairiomis klientų grupėmis, leis teikti kokybiškesnes socialines paslaugas;

24.3. mokymai padės išmokti tirti, analizuoti klientų situacijas, planuoti pagalbos procesą;

24.4. bandomieji mokymai padės nustatyti trūkstamas socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų žinias ir kompetencijos tobulinimo sritis bei gautus rezultatus panaudoti kitiems dalyviams mokytis įgyvendinant Programą;

24.5. baigiamasis tyrimas / studija padės nustatyti mokymų efektyvumą ir mokymų, kurie turėtų būti vykdomi ateityje, poreikį;

24.6. sukurta ir įdiegta informacinė sistema (registracijos žurnalas), kurioje bus kaupiami duomenys apie socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikaciją, atestaciją.

VI. VERTINIMO KRITERIJAI

25. Įgyvendinta Programa bus vertinama pagal šiuos vertinimo kriterijus:

25.1. socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų, dalyvavusių ir sėkmingai baigusių mokymus, skaičius;

25.2. atliktas tyrimas / studija, kuriuo bus išsiaiškintas socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikis bei mokymų temos;

25.3. atliktas mokymų efektyvumo ir įgytų žinių pritaikymo darbe įvertinimo bei mokymų poreikio ateityje baigiamasis tyrimas / studija;

25.4. sukurta ir įdiegta informacinė sistema (registracijos žurnalas), kurioje bus kaupiami duomenys apie socialinį darbą dirbančiųjų kvalifikaciją, atestaciją.

VII. PROGRAMOS FINANSAVIMAS

26. Programos finansavimo šaltinis – Europos socialinio fondo lėšos, skiriamos pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ VP1-1.1-SADM-13-V priemonę „Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymas“.

27. Šiai Programai įgyvendinti skirtos lėšos sudaro 1 477 190 eurų (vieną milijoną keturis šimtus septyniasdešimt septynis tūkstančius šimtą devyniasdešimt eurų) iš Europos socialinio fondo lėšų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-608](#), 2014-12-05, paskelbta TAR 2014-12-05, i. k. 2014-19029

VIII. ATSAKINGI VYKDYTOJAI

28. Už Programos vykdymą atsakingas Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-387](#), 2012-08-27, *Žin.*, 2012, Nr. 101-5166 (2012-08-30), i. k. 1122230ISAK00A1-387

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-387](#), 2012-08-27, *Žin.*, 2012, Nr. 101-5166 (2012-08-30), i. k. 1122230ISAK00A1-387

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. A1-303 "Dėl Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymo programos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-608](#), 2014-12-05, paskelbta TAR 2014-12-05, i. k. 2014-19029

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. A1-303 „Dėl Socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymo programos patvirtinimo“ pakeitimo